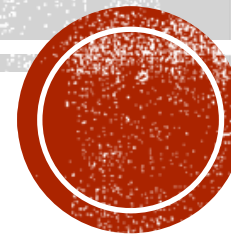

2. MESOPOTÀMIA I EGIPTE

2.1- CONTEXT: MESOPOTÀMIA

<https://www.youtube.com/watch?v=rthST7NcZOM>

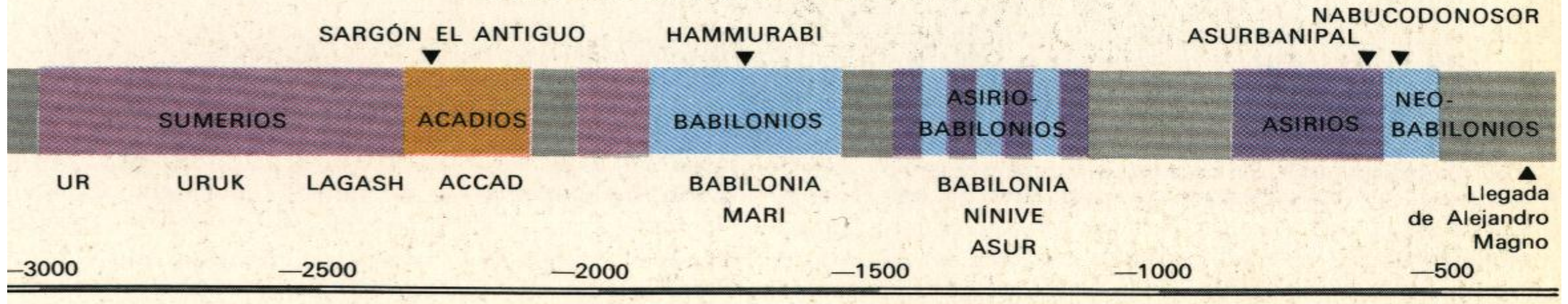
Història ————— Civilització

“Torxa de la civilització”

Civilització → No trajectòria lògica
Civilització → No únic origen

6 000 años de prehistoria en mesopotamia.

MESOPOTAMIA

- Jericó
- Çatal-Hüyük
- Jarmo
- Tepe Gawra

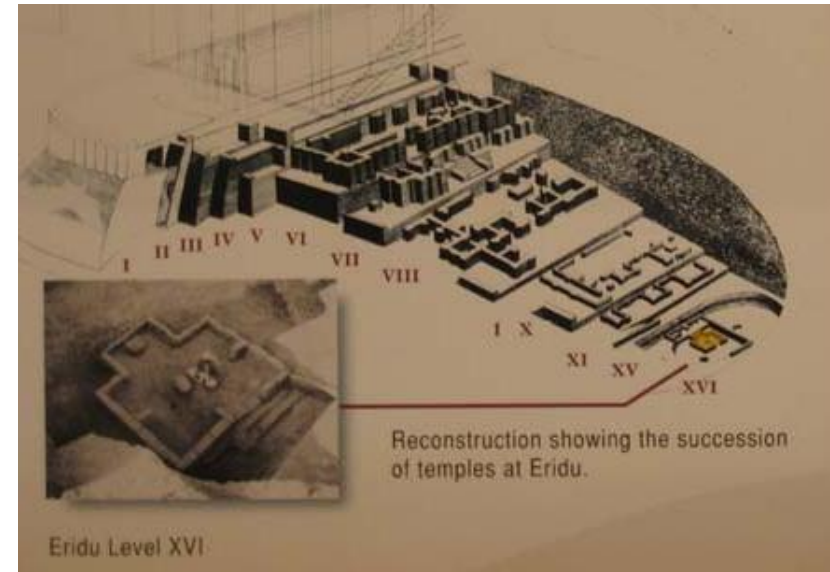
8°-7° mileni
Poblats grans, però no ciutats,
encara

- Hassuna (5800-5500)
- Samarra (5600-5000)
- Tell Halaf (5600-4500)

- EL OBEID (5300-4000)

- PRIMERA CULTURA PROVINENT DEL SUR
- INICI OBRES DRENATGE TERRENYS PANTANOSOS
- INFRAESTRUCTURES HIDRÀULIQUES: SÉQUIES.
- PRIMERS TEMPLES. ERIDU
- PROGRESSOS EN LA METAL·LÚRGIA DEL COURE
- FIGURES "DEESSA MARE".
- INDICIS D'ESPECIALITZACIÓ ARTESANAL.
- DEPÒSITS FUNERARIS DEIXEN ENTREVEURE SOCIETAT ESTRATIFICADA FUNCIONAL I ECONÒMICAMENT.

CULTURA D'URUK (3800-3000)

-NIVELLS XVIII-XVI: CERÀMICA EL-OBEID

-NIVELLS XVI-XI: ETAPA DE TRANSICIÓ.

-A PARTIR NIVELL X: CULTURA URUK PRÒPIAMENT DITA (3800-3100/3000):

- CERÀMICA NOVA PARETS FINES I LLAVIS BISELLATS

- DESAPAREIXEN FIGURES TERRACOTA

- SEGELLS CILÍNDRICS

- ARQUITECTURA MONUMENTAL

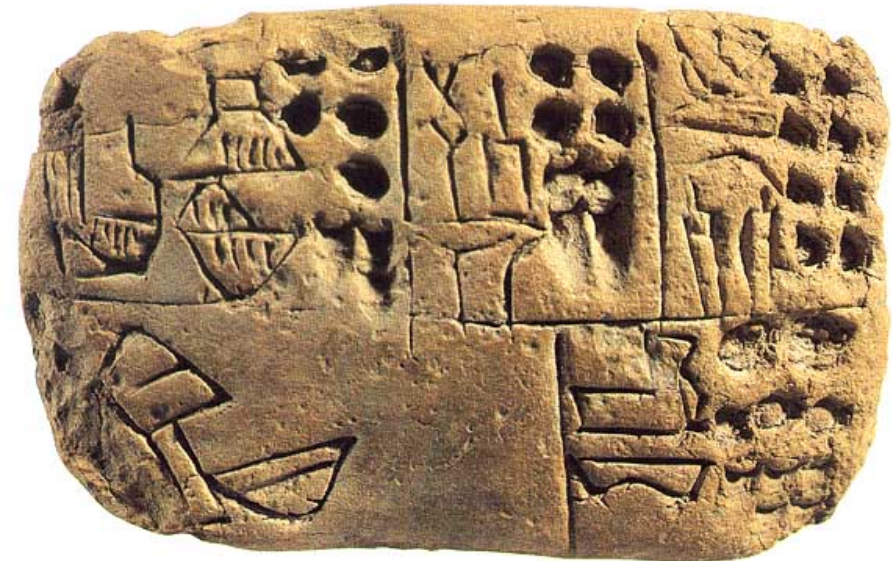
- RUEDA, TORNE TERRISSAIRE; BRONZE AL FINAL DEL PERÍODE

- NIVELL IV (CA. 3300): ESCRITURA

RUINES D'URUK

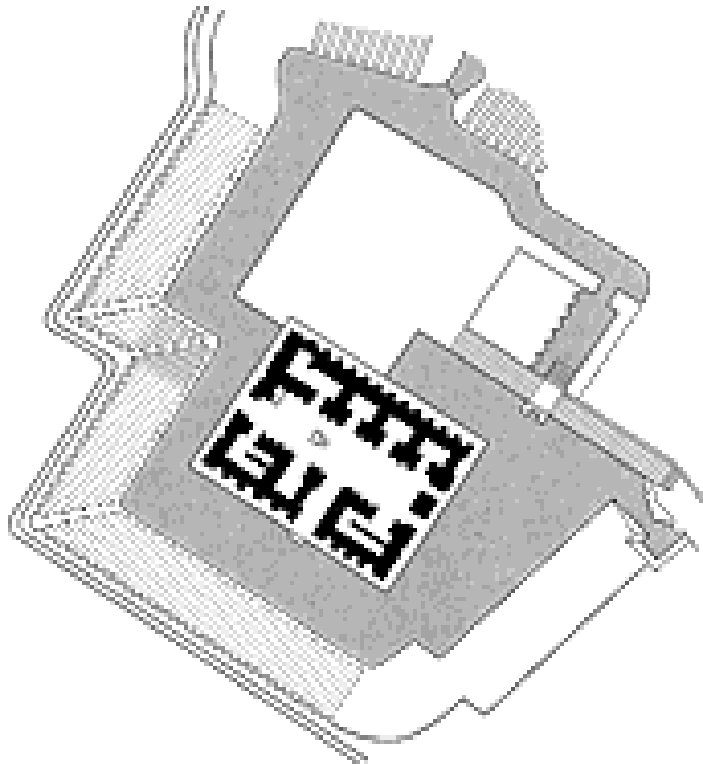

TAULETA ARCAICA DE URUK

**TEMPLE BLANC I ZIGURAT DE LA DEESA INANNA
D'URUK (HUI WARKA)**

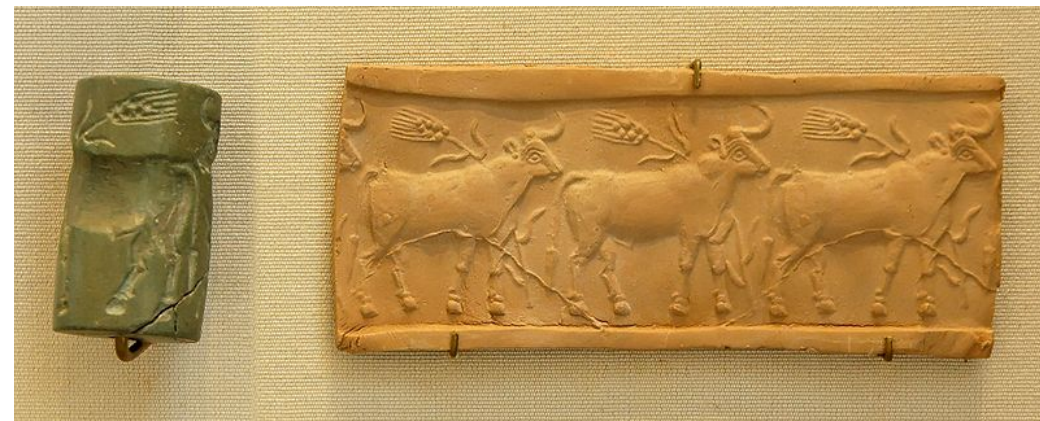
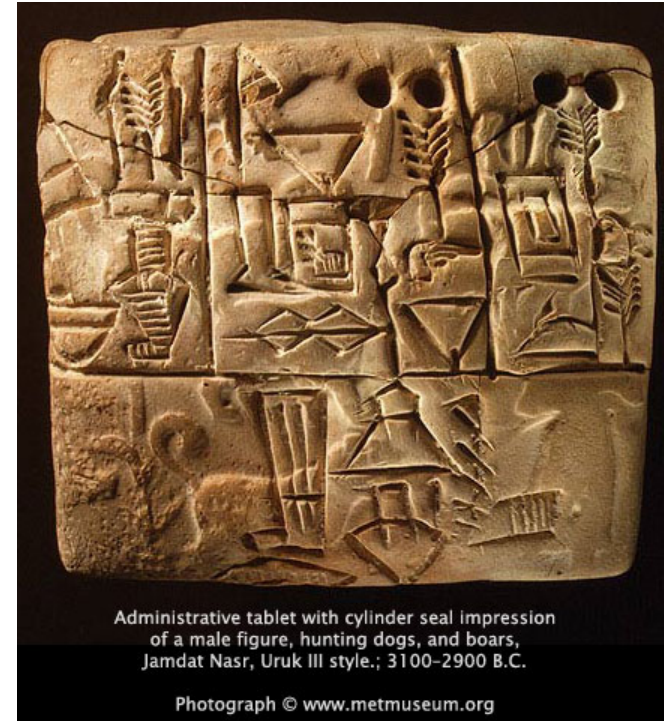
CULTURA DJEMDET NASR (3100-2900)

- CONTINUACIÓ CULTURA URUK?
- CERÀMICA POLÍCROMA
- DESENVOLUPAMENT ESCRIPTURA (SIGNES FONÈTICS?)

DRETA: TAULETA DE DJEMDET NASR (CA. 3100)

A BAIX ESQ.: SEGELL PLA

A BAIX DRETA: SEGELL CILINDRE I IMPRESSIÓ:

PROTODINÀSTICO O DINÀSTIC ARCAIC (2900- 2340 A.C.)

- DIVIDIT (A PARTIR DE LES EXCAVACIONS DE P. DELOUGAZ I S. LLOYD A LA VALL DEL DIYALA) EN TRES SUBPERÍODES (I, II, III) SOBRE LA BASE DE TRES TIPUS DE DINASTIES POLÍTIQUES: MÍTIQUES, MÍTIC-HEROIQUES I HISTÒRIQUES.

- PROTODINÀSTIC I (CA. 2900-2700 A. DE C.):

- EXISTÈNCIA DEL CORRENT MIGRATORI SEMITA.
- PRIMACIA POLÍTICA DEL TEMPLES: NIVELLS SUCCESSIUS

D'ERIDÚ.

- DUBTES SOBRE LA HISTORICITAT DE LA MAJORIA DE NOMS RECOLLITS PER LA LLISTA REIAL SUMÈRIA.

- SUCCESSIÓ DE REIS I CIUTATS QUE ES DISPUTEN L'HEGEMONIA

- ETAPA FINALITZADA PEL DILUVI, POTSER UNA GRAN INUNDACIÓ QUE PASSARIA A LA MEMÒRIA COL·LECTIVA HEBREA O SIMPLE RECURS PER A SEPARAR UNA ETAPA MAL CONEGUDA PELS REDACTORS DE LES LLISTES REIALS.

EL DILUVI UNIVERSAL

Ashurbanipal/Assurbanipal (668-627 a. de C.)

Biblioteca de Ninive / Biblioteca de Ashurbanipal

1845 - Austen Henry Layard, prop de Mossul, a l'Iraq.

25.000 tauletes, depositades en el Museu Britànic,

traduïdes per George Smith a partir de 1872

Epopeia de Gilgamesh o el Poema de Gilgamesh és una narració d'origen sumeri, considerada com la narració escrita més antiga de la història

El poema conta la història de les aventures del Rei Gilgamesh de Uruk (2650 a. C.)

La tauleta XI conté el mite del diluvi. Còpia de l'èpica de Atrahasis

- Bàsicament el text mesopotàmic relata el següent: Enlil decideix destruir a la humanitat perquè li resulten molestos i sorollosos. Ea adverteix a Uta-na-pistim perquè construisca un vaixell. El vaixell s'haurà d'omplir d'animals i llavors. Arriba el dia del diluvi i tota la humanitat pereix, excepte Uta-na-pistim i els seus acompanyants. Uta-na-pistim s'adona que les aigües baixen i solta un corb el qual voletejava sobre les aigües anant i venint fins que es van evaporar les aigües de la terra. Uta-na-pistim fa una ofrena als déus i aquests queden satisfets pel sacrifici.

GILGAMESH DE URUK

- El Diluvio universal
- “Utnapishtim respondió a Gilgamesh:
- -“Gilgamesh, voy a revelarte una cosa oculta,
- Voy a confiarte un secreto de los dioses.
- Fue en Shuruppak, una ciudad –tú la conoces bien-
- situada a orillas del Éufrates,
- ciudad ya antigua y en la que a los dioses les gustaba habitar,
- en donde los Grandes dioses tomaron la decisión de provocar el Diluvio (...)
- -“(…) Hombre de Shuruppak, hijo de Ubar-Tutu,
- destruye tu casa, construye un barco,
- abandona las riquezas, busca la Vida que salva,
- renuncia a las posesiones, guarda vivo el soplo de vida.
- ¡Embarca en el barco todas las especies vivas! (...)”.
- Durante todo un día la tempestad se desencadenó,
- Impetuosamente se desencadenó y provocó el Diluvio;
- Su violencia sobrevino sobre las gentes como una batalla,
- A causa de las trombas de agua no se veían los unos a los otros,
- Vistas desde el cielo, las gentes no eran reconocibles.
- Los dioses, entonces, llegaron a espantarse ante el Diluvio
- Y huyendo, subieron hasta el cielo de Anu.

- Acurrucados como perros, los dioses se agazaparon afuera (...).
- Durante seis días y siete noches,
- el viento persistió, el huracán del Diluvio arrasó la tierra.
- Al llegar el séptimo día el huracán del Diluvio empezó a amainar,
- después de haber luchado como una mujer en parto.
- El mar, luego, se calmó, se apaciguó el viento Imkhullu, el Diluvio cesó (...).
- Era en el monte Nisir donde el barco varó.
- El monte Nisir retuvo el barco sin dejar que se moviera (...).
- Cuando llegó el séptimo día, hice salir una paloma y la dejé marchar,
- La paloma emprendió el vuelo, pero regresó;
- Como no había encontrado donde posarse, por eso volvió.
- Hice salir una golondrina y la dejé marchar,
- la golondrina emprendió el vuelo, pero regresó;
- como no había encontrado donde posarse, por eso volvió.
- Hice salir un cuervo y lo dejé marchar,
- el cuervo se fue y viendo que las aguas habían bajado,
- se puso a picotear, revoloteó, alzó la cola y ya no volvió.
- Habiendo dejado salir todo a los cuatro vientos, ofrecí un sacrificio,
- puse una ofenda en la cima de la montaña (...)”.
- XI, 1-3 (versión de F. Lara Peinado, Madrid, 2010).

LLISTA REIAL SUMÈRIA

ERIDU

LA CORONA VA DESCENDIR DEL CEL. ERIDU VA SER LA CIUTAT REIAL TRIADA PELS DÉUS. ALULIM, EL PRIMER DELS REIS DE LA TERRA, VA REGNAR DURANT 28.800 ANYS. ALALYAR, EL SEGON DELS REIS DE LA TERRA, VA REGNAR DURANT 36.000 ANYS. EN TOTAL AQUESTS 2 REIS VAN REGNAR DURANT 64.800 ANYS. AL CAP ERIDU VA CAURE I LA CORONA VA PASSAR A BAR TIBIRÁ.

BAR TIBIRA

ACÍ ENMENLUANA VA REGNAR PER 43.200 ANYS. ENMENGALANNA HO VA FER DESPRÉS PER ALTRES 28.800 ANYS. DUMUZI EL PASTOR, DURANT 36.000. AQUESTS 3 REIS VAN SUMAR UN TOTAL DE 108.000 ANYS. QUAN BAR TIBIRÁ VA CAURE LA CORONA VA PASSAR A LARSA.

LARSA

ENSIPADZIDANA VA REGNAR EN LARSA DURANT 28.800 ANYS. DE SEGUIDA LARSA VA CAURE I VA AGAFAR EL RELLEU SIPPAR.

SIPPAR

ENMENDURANA ES VA ALÇAR AMB LA CORONA I VA REGNAR DURANT DURANT 21.000 ANYS. SIPPAR VA CAURE AL SEU TORN I CHURRUPAG LI VA SUCCEIR.

CHURRUPAG

UBAR TUTU VA REGNAR EN CHURRUPAG DURANT 18.600 ANYS. 8 REIS PER A CINC CIUTATS DURANT UN PERÍODE DE 241.200 ANYS. IMMEDIATAMENT EL DILUVI UNIVERSAL ELS VA ESBORRAR DEL MAPA.

-PROTODINÀSTIC II (CA. 2700-2550 A.C.):

- LLISTES REIALS, MITES, POEMES ÈPICS: POCS DUBTES SOBRE HISTORICITAT DE PERSONATGES (MEGABARESI, GILGAMESH, URLUGAL).

- CONSOLIDACIÓ DEFINITIVA DEL PODER REAL: LA DOCUMENTACIÓ MÉS ANTIGA DEL TÍTOL DE "LUGAL" CORRESPON A MEGABARESI DE KISH.

- AUGMENTE INESTABILITAT POLÍTICA: DOCUMENTACIÓ ARQUEOLÒGIQUES DE GRANS CINTURONS DE MURALLES (URUK, ATRIBUÏDA A GILGAMESH). LLUITES PER HEGEMONIES CONSTATADES PER POEMES I EPOPEIES.

- CONSTATACIÓ DE COMERÇ A GRANS DISTÀNCIES: EPOPEIES DE LUGALBANDA (CAP A IRAN) I MESALIM (CAP A SÍRIA, DESTRUCCIÓ D'EBLA)

- PROTODINÀSTIC III (2550-2340 A.C.):

- PERÍODE DOMINAT PER LA RIVALITAT ENTRE LAGASH (O GIRSU) I UMMA:
DEIXANT DELS VOLTORS DE EANNATUM DE LAGASH.

- ESTUDI DELS ARXIVS DE LAGASH: MODEL DE CIUTAT SUMÈRIA.

- TEMPLE DE LA DEESSA BAU O BAWA: DOMINE DE 4.465 HA.

REPARTIT EN:

- PROPIETAT DE L'EN (TÍTOL VINCULAT AL TEMPLE,
"SENYOR", "GRAN SACERDOT")

- "CAMPS DE SUBSISTÈNCIA" (MANTENIMENT DEL
PERSONAL)

- "CAMPS DE CULTIU", ARRENDATS. QUOTA 1/7 O 1/8
CULL

- GRANGES I TALLERS DE MANUFACTURES. APROX. 1.200
PERSONES, A CANVI DE PARCEL·LES D'APROX. 35 A.

- CENTRE DE DISTRIBUCIÓ COMERCIAL (EGIPTE I
ANATOLIA).

- ADMIN. INTENDENT I INSPECTOR, ASSISTITS PER

ESCRIBES.

- PALAU REIAL

- DEDUCCIONS DE PROPIETATS DELS TEMPLES EN
FAVOR DE LA REIALESA. GRADUAL AUGMENTE PODER ECONÒMIC

- DÉU COM A AUTÈNTIC SOBIRÀ; REI COM A

ADMINISTRADOR DE L'ESTAT:

- TÍTOLS DE *ENSI O *LUGAL

- SACERDOT I JUTGE SUPREM.

- ENCARREGAT DE VETLAR PER MANTENIMENT
SANTUARIS I CANALS.

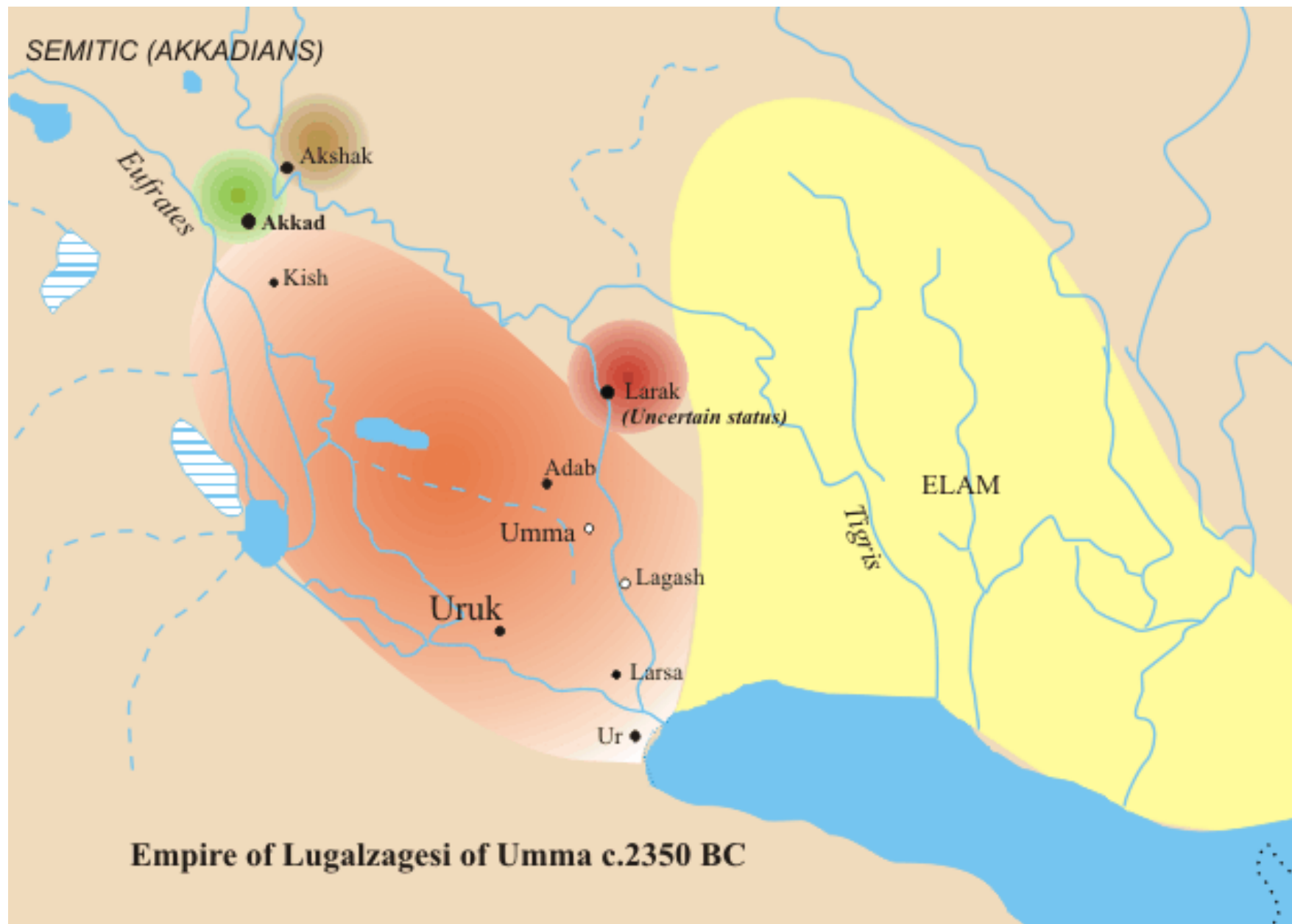
- CAP MILITAR.

DELS

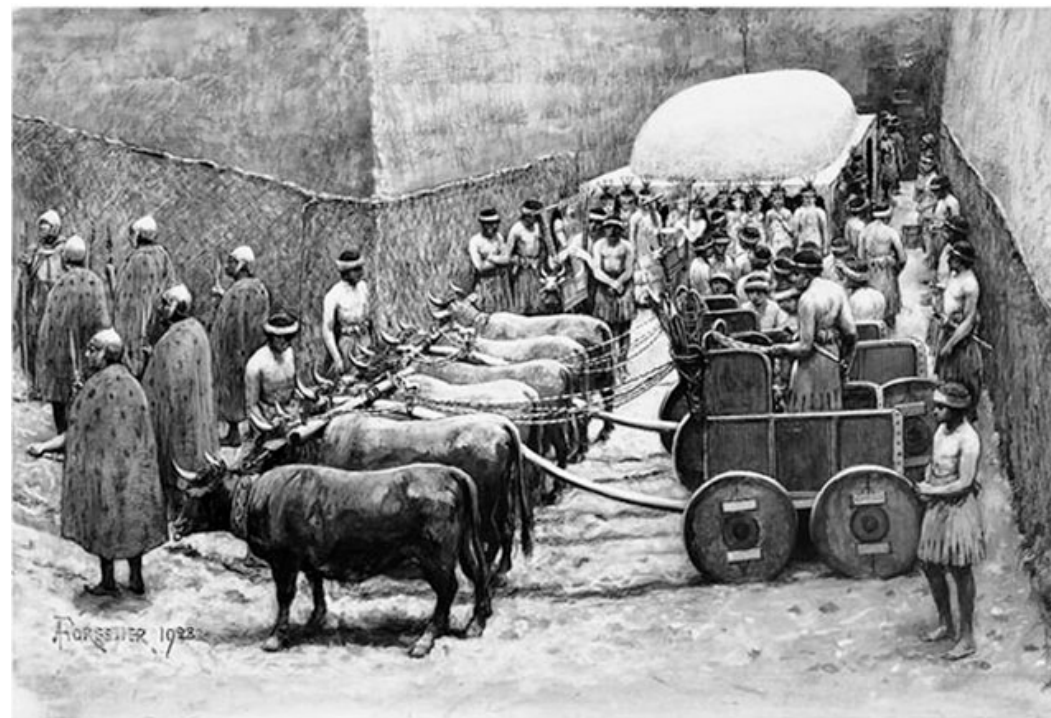
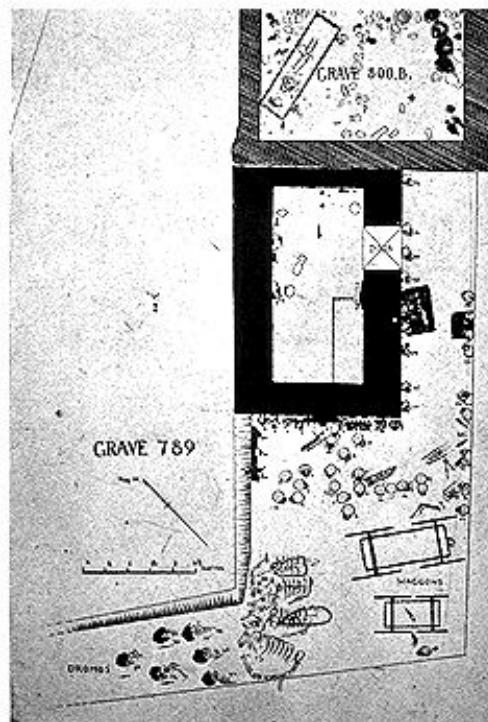

FRAGMENTS DE LA “ESTELA DELS VOLTORS”, QUE REPRESENTA LA VICTÒRIA DEL REI EANNATUM DE LAGASH FRONT UMMA. CA. 2450 AC.

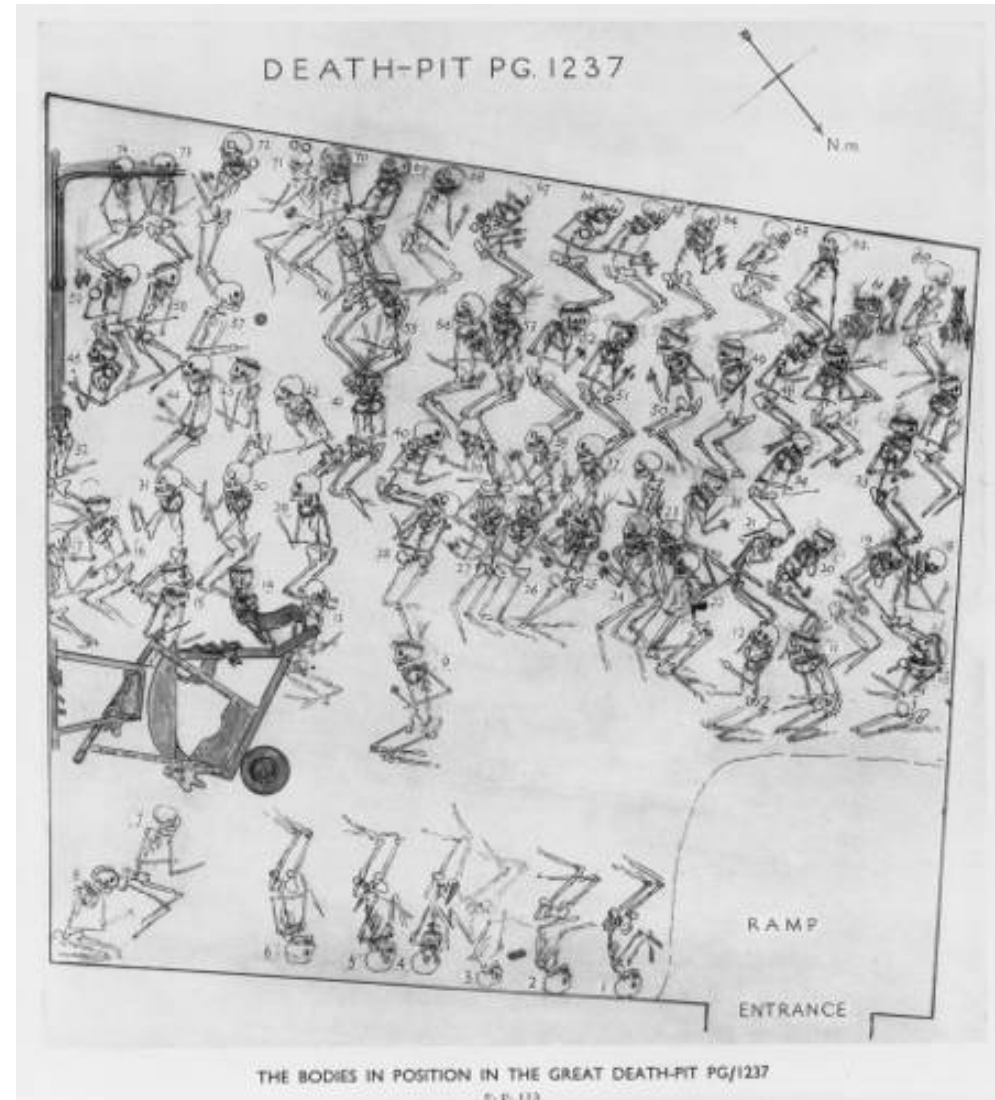
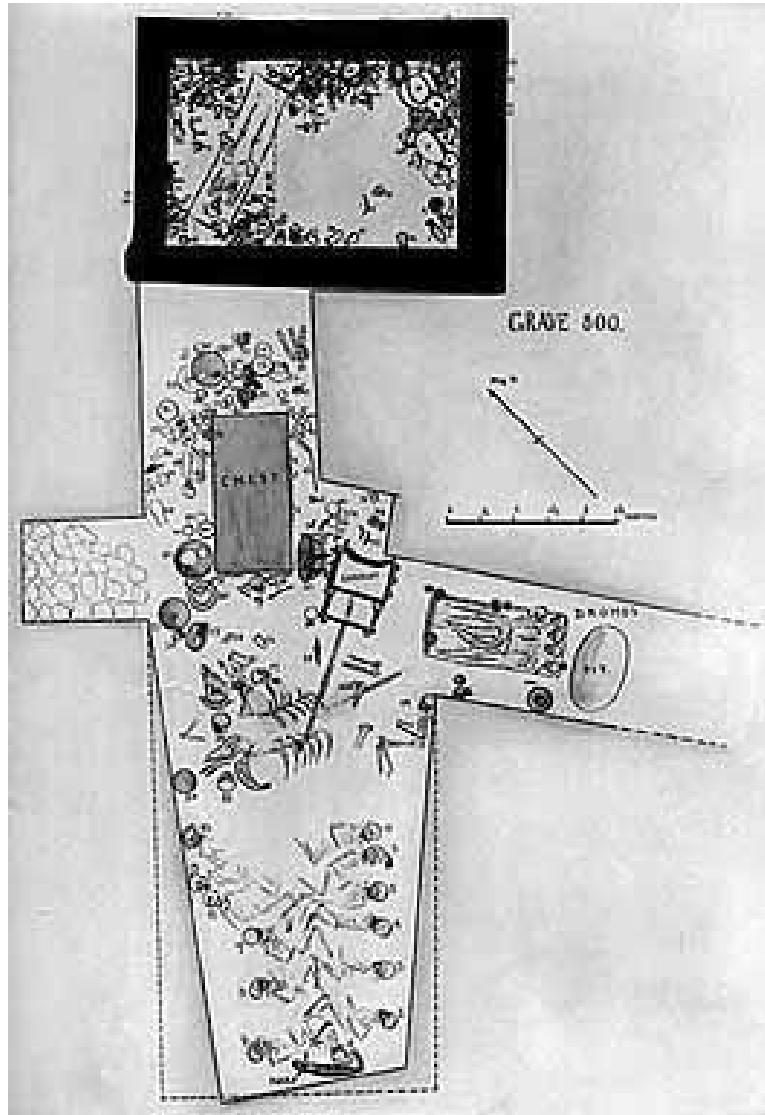

TOMBES REIALES D'UR. TOMBA 789

TOMBES REIALES D'UR. R.T. 800 (IZDA) Y 1237

TUMBA REINA PUABI (R.T. 800)

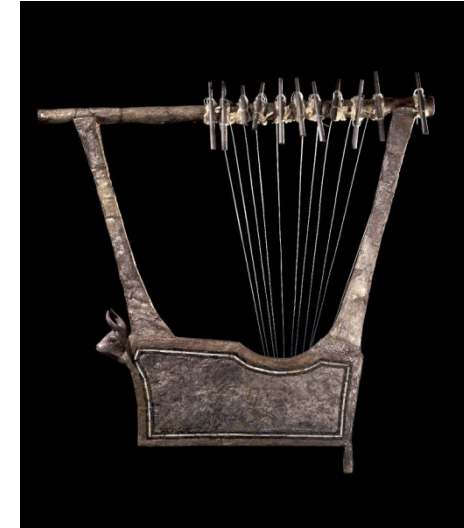

ESTANDART D'UR (R.T. 779)

ARPES PROCEDENTS DE LES TOMBES REIALES D'UR
L. WOOLEY EN EL MOMENT DE LA TROBALLA D'UNA D'ELLES (1922-1934)

ESQRA: CASC DE MESKALAMDUG (R.T. 755)
DRTA: BOC D'UR (R.T. 1237)

**ESQRA: LA CONEGUDA COM “MÀSCARA DE SARGON”, TROBADA A NÍNIVE (ALGUNS INVESTIGADORS CONSIDEREN QUE REPRESENTA AL SEU NET NARAM-SIN); CA. 2250 A. C. BRONZE AMB INCRUSTACIONS.
DRTA: MAPA DE L'IMPERI DE SARGON**

LA LLEGENDA DE SARGON

“SARGÓN, EL SOBERANO POTENTE, REY DE AGADÉ, SOY YO.
MI MADRE FUE UNA VARIABLE (?)/SACERDOTISA, A MI PADRE NO CONOCÍ.
LOS HERMANOS DE MI PADRE AMARON LAS COLINAS.
MI CIUDAD ES AZUPIRANU, SITUADA EN LAS ORILLAS DEL ÉUFRATES.
MI VARIABLE MADRE ME CONCIBIÓ, EN SECRETO ME DIO A LUZ.
ME PUSO EN UNA CESTA DE JUNCOS, CON PEZ SELLO MI TAPADERA.
ME LANZÓ AL RÍO, QUE NO SE LEVANTÓ (SOBRE) MÍ.
EL RÍO ME TRANSPORTÓ Y ME LLEVÓ A AKKI, EL AGUADOR.
AKKI, EL AGUADOR, ME SACÓ CUANDO HUNDÍA SU POZAL.
AKKI, EL AGUADOR, ME ACEPTÓ POR HIJO SUYO Y ME CRIÓ.
AKKI, EL AGUADOR, ME NOMBRÓ SU JARDINERO.
MIENTRAS ERA JARDINERO, ISTAR ME OTORGÓ SU AMOR,
Y DURANTE CUATRO Y [...] AÑOS EJERCÍ LA REALEZA.
EL PUEBLO DE LOS CABEZAS NEGRAS REGÍ, GOBERNÉ...”
(J. B. PRITCHARD, *LA SABIDURÍA DEL ANTIGUO ORIENTE*, BARCELONA,
1966, 100)

ESTELA DE NARAM-SIM (CA. 2254-2218). MUSEU DEL LOUVRE

MARTU O AMORREOS

“ELS MARTU NO CONEIXEN EL GRA... ELS MARTU NO CONEIXEN NI LA CASA, NI LA CIUTAT, ELS GROSSERS DE L'ALTA ESTEPA... ELS MARTU QUE DESENTERREN LES TÒFONES [TÒFONES SALVATGES DE MUNTANYA, POC DELICIOSES]... NO S'INCLINEN PER A CULTIVAR LA TERRA, MENGEN CARN CRUA, NO TENEN CASA DURANT TOTA LA SEUA VIDA, NO S'ENTERREN DESPRÉS DE LA SEUA MORT... ELS MARTU SÓN UN POBLE SAQUEJADOR AMB ELS INSTINTS DE LES BÈSTIES SALVATGES” (TRADUCCIÓ D'UNA TAULETA SUMÈRIA)

- Derrota de Guti i amorreus per Gudea de Lagash (post. 2150) – alliberament de Sumer
- Expulsió dels Guti del Nord per la dinastia d'Uruk
- III Dinastia d'Ur
 - Fundada per Ur-Nammu (2112-2095)---Primer codi legal
 - Derrota de Ibbi-Sense (2028-2003) per elamitas, amorreus i Su
- Etapa d'inestabilitat: sorgiment d'Assíria, Babilònia, Mitanni, Alep...

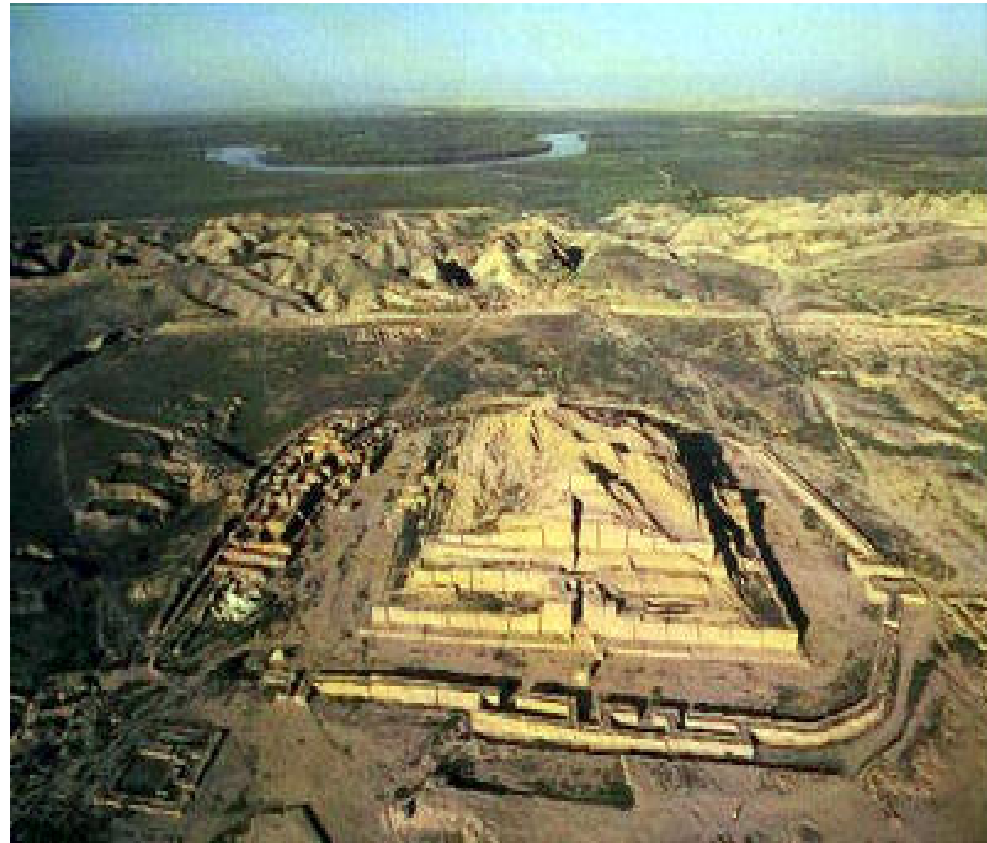
EXPANSIÓ TERRITORIAL DE LA III DINASTIA D'UR

ASIRIA I BABILÒNIA EN ÈPOCA DE TUKULTI-NINURTA I (1244-1208)

BABILONIA (KA-DINGIR-RA/BAL-ILANI)

L'IMPERI PALEOBABILÒNIC:

- GRAN FRAGMENTACIÓ POLÍTICA DESPRÉS DE LA CAIGUDA D'UR III:
 - TRAJECTÒRIA INDEPENDENT ALTA MESOPOTÀMIA (ASSUR, ESHNUNNA) DE BAIXA MESOPOTÀMIA
 - ELAM COM A GRAN POTÈNCIA AUTÒNOMA
 - BAIXA MESOPOTÀMIA: LLUITA ENTRE DIVERSES CIUTATS REIVINDICANT L'HERÈNCIA D'UR III
 - ESPECIAL IMPORTÀNCIA RIVALITAT ENTRE:
 - ISIN.
 - LARSA: GOVERNADA PER DINASTIA AMORREA.
- DINASTIES AMORREES TAMBÉ EN KISH, SIPPAR, URUK...

I BABILÒNIA.

- MÀXIM PODER MILITAR AMB RIM-SENSE (1822-1763).

- BABILÒNIA:

- ANTIGA COLÒNIA COMERCIAL SUMÈRIA. OCUPADA CAP A 1894 PER AMORREUS.
SUMUABUM FUNDADOR D'1ª DIN. DE BABILÒNIA
- PRIMERAMENT SOTA INFLUÈNCIA DE ISIN I KISH, PASSA A FORMAR PART DEL SISTEMA

D'EQUILIBRI ENTRE POTÈNCIES.

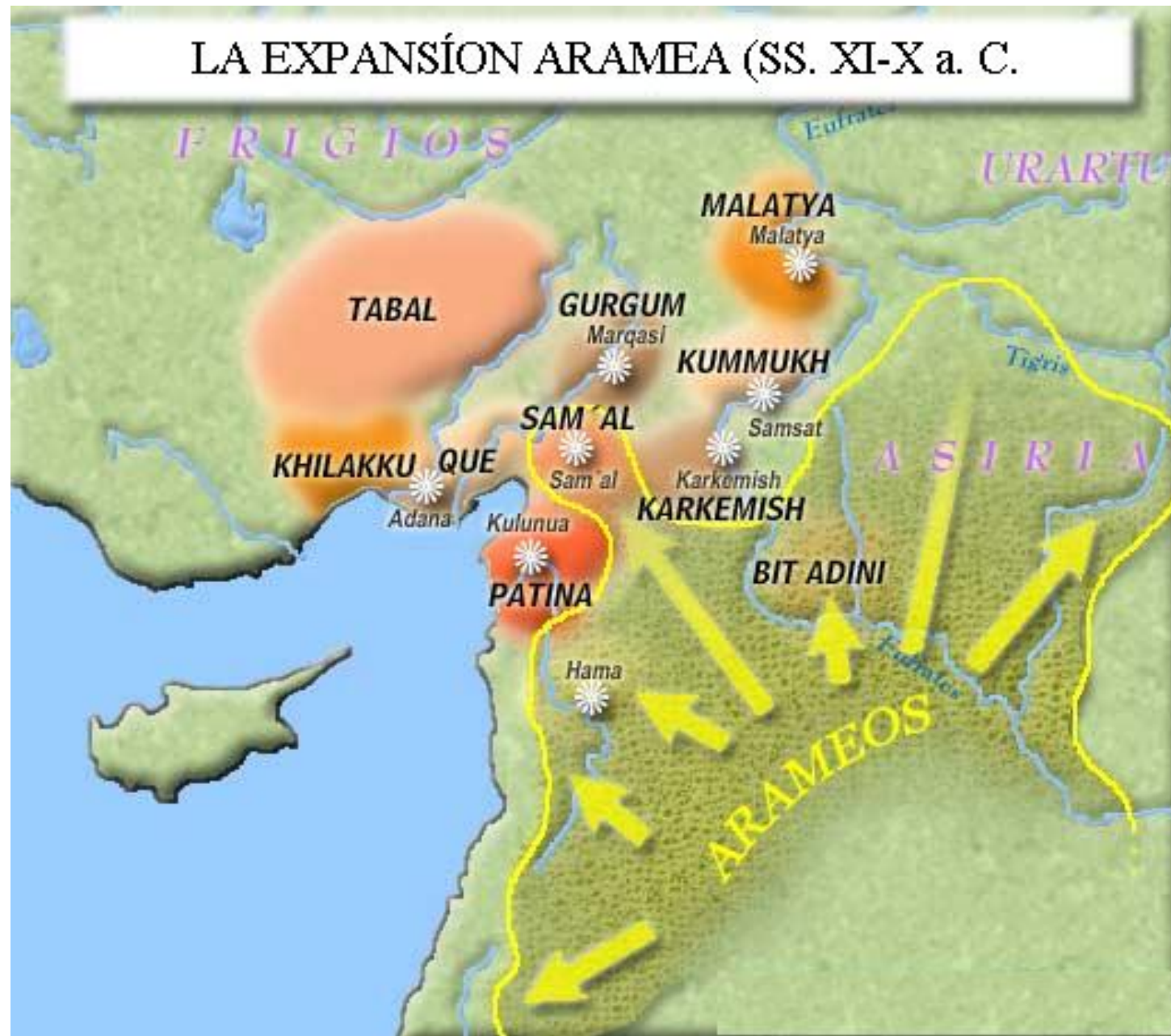
- HAMMURABI, SISÉ REI 1ª DIN. BABILÒNICA (1792-1750).
- DESPRÉS DE PERÍODE D'EQUILIBRI, CAP A 1760, BABILÒNIA DERROTA SISTEMÀTICAMENT A TOTS ELS SEUS ENEMICS I ANTICS ALIATS.

Imperio Paleobabilónico

LA EXPANSIÓN ARAMEA (SS. XI-X a. C.)

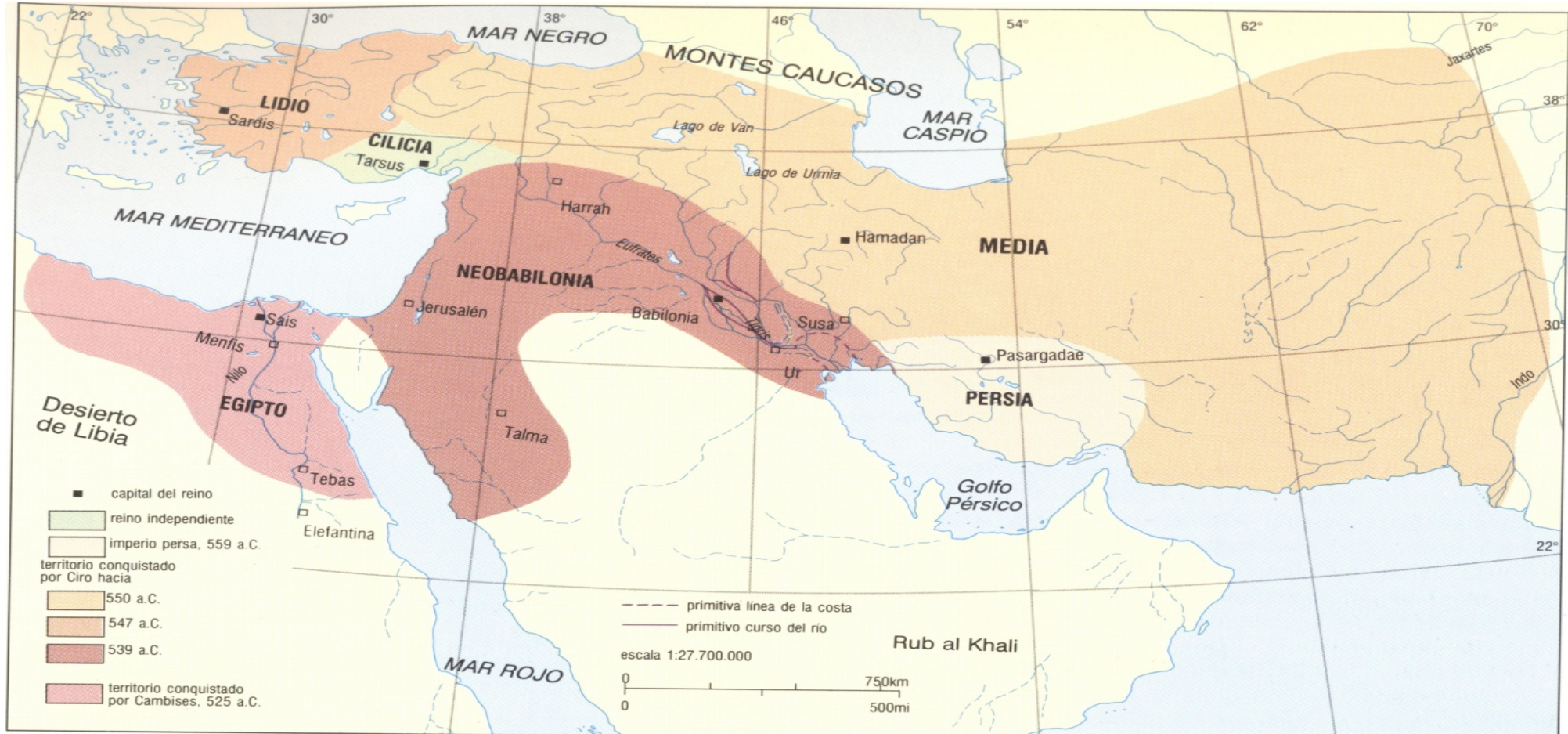
BAIX ESQ: OBELISC NEGRE DE SALMANASAR III (858-824).

BAIX DRTA: DETALL. JEHU DE ISRAEL RINDIENDO PLEITESÍA A SALMANASAR III

“EN EL DECIMOCTAVO AÑO DE MI GOBIERNO CRUCÉ EL ÉUFRATES POR DECIMOSEXTA VEZ (...) MARCHÉ TAMBIÉN HASTA LAS MONTAÑAS DE BALI-RASI, JUNTO AL MAR Y ERIGÍ ALLÍ UNA ESTELA CON MI IMAGEN COMO REY. ENTONCES RECIBÍ EL TRIBUTO DE LOS HABITANTES DE TIRO, SIDÓN Y DE JEHU, HIJO DE OMRÍ” (CRÓNICA DE SALMANASAR III, FRAGMENTO).

ORIENTE PRÓXIMO TRAS LA CAÍDA DEL IMPERIO ASIRIO

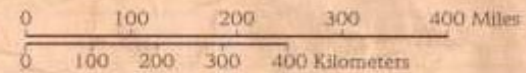
RECONSTRUCCIÓ INFOGRÀFICA DE BABILONIA EN EL SEGLE VI A. C.

Las Conquistas de Ciro el Grande

- Ciudad
- ★ Capital de Reino
- 🦋 Batalla
- ▲ Montaña
- ← Ruta seguida por Ciro
- Dirección de las Campañas de Ciro: 546-580 a.c.
- Fronteras de las áreas conquistadas por Ciro.
- Reino de Anshan

L'IMPERI PERSA I LES SEUES SATRAPIES (CA. 500 A. C.)

2.2- ELS ANALS EGIPCIS

- Llistes de reis i alguns fets realitzats per ells
- Recullen fets contemporanis a la seua època de composició

- *Escriba*
 - Gran volum de documentació
 - Registre de cada document
 - Conservació en biblioteques y arxius

- **Pedra de Palerm (1750-1600 a. de C.):**
 - Noms i fets de cinc dinasties precedents
 - Més antic dels anals egipcis
- **Anals de *Thumosis III**
 - Campanya militar contra *Meggido o *Armageddon
 - Narració detallada, dia a dia, com un diari militar
 - Narració d'un fet contemporani amb finalitat exaltadora i propagandística
- **Maneton**
 - Únic historiador egipci conegut
 - Època hel·lenística: escriu en grec les seues obres
 - **Història d'Egipte (*Aigyptiaka)**
 - No conservada
 - Sistema de dinasties: “dynasteia” o “poder de govern”
 - Ús de Llistes Reials
 - Intent d'història nacional vs. Imatge negativa transmesa per Heròdot

2.3- LA HISTÒRIA EN BABILÒNIA

- “Historia”: concepció similar a l’egípcia
- Gran transcendència de les elaboracions religioses
 - Babilònia > Bíblia jueva > Fé cristiana > Civilització Occidental
- “Literatura històrica”
 - Gran volum d’informació
 - Llistes de reis
 - Llistas de dates i esdeveniments per fixar els anys —————>Preocupació per la Cronologia

